

Яковенко Роман Валерійович

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії,
маркетингу та економічної кібернетики,

Гіцеларь Дмитро Вікторович,

студент кафедри кібербезпеки та
програмного забезпечення

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

СПЕЦИФІКА РЕГІОНАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЇ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

Питання інфляції мають високу актуальність як для держави в цілому, так і для окремих господарюючих суб'єктів. Рівень інфляції – один з найважливіших макроекономічних показників, який безпосередньо впливає на вартість і якість життя населення.

Інфляція – це знецінення грошей, виражене у вигляді підвищення загального рівня цін. Підвищення цін на окремі товари не є інфляцією, нею вважається підвищення цін на усі товари [4, с. 195]. В умовах інфляції на одну й ту ж суму грошей після деякого часу можна буде купити менше товарів і послуг, ніж раніше. У цьому випадку говорять, що за минулий час купівельна спроможність грошей знизилася, гроші знецінилися – втратили частину своєї реальної вартості.

На противагу інфляції, під дефляцією розуміється загальне падіння цін і витрат. Уповільнення зростання цін називається дезінфляцією.

Дослідження регіональних особливостей формування інфляції є значущим в силу існуючих відмінностей у зміні темпів інфляції по регіонах. У певних регіонах коливання показника інфляції незначні, в інших, навпаки, стрибкоподібні та непередбачувані. Це, в свою чергу, може негативно відбиватися на соціально-економічному стані як окремого регіону, так і країни

в цілому. Визначення регіональних факторів дозволить більш ефективно впливати на інфляційні процеси, уникати інфляційних стрибків у різних регіонах, а також уточнити заходи антиінфляційної політики.

Виходячи з практичних завдань аналізу, фактори інфляції можна розділити на три групи:

- Фактори інфляції виключно загальнодержавного характеру, або ті, стосовно яких відсутня можливість оцінки ступеня їх диференціації по регіонах.
- Фактори інфляції викликані якісними відмінностями між регіонами різних соціально-економічних типів.
- Фактори інфляції, вплив яких можна виявити на регіональному рівні (динаміка тарифів природних монополій і т.п.) [1, с. 314].

Залежно від «глибини» державного регулювання економіки, інструментарію антиінфляційної політики, інфляція може протікати в явній або стриманій формі. Процес інфляції в явній або відкритій формі проявляється в зростанні цін, зниженні курсу національної валюти і т.п. Стримана інфляція протікає в прихованій формі і проявляється у зниженні якості продукції, зміні структури асортименту, збільшенні дефіциту в економіці, зростанні черг.

Залежно від об'єкта дослідження розрізняють національну, регіональну і світову інфляцію. У національному і регіональному масштабах об'єктом аналізу є динаміка оптових і роздрібних цін, дефлятор ВВП у будь-якій країні, на рівні об'єднання країн на міжнародному ринку (наприклад, ЄС) [3, с. 120].

Залежно від інфляційних імпульсів по відношенню до системи, що викликаються внутрішніми і зовнішніми факторами, розрізняють імпортовану та експортовану інфляцію. У разі підтримки в країні твердого валютного курсу будь-яке підвищення цін на імпортні товари буде імпортувати інфляцію в країну. Значення цього фактора в розвитку інфляційного процесу в країні залежить від частки зовнішньої торгівлі в загальному обсязі ВВП. Чим вона вища, тим більше ефект «імпорту» інфляції [3, с. 120].

Зростання цін може бути пов'язане з перевищенням попиту над пропозицією товарів, проте така диспропорція між попитом і пропозицією в багатьох випадках не є інфляцією. Незалежно від стану грошової сфери, товарні ціни можуть змінюватися внаслідок зростання продуктивності праці, циклічних і сезонних коливань, структурних зрушень у системі відтворення, монополізації ринку, державного регулювання економіки, введення нових ставок податків, девальвації і ревальвації грошової одиниці, зміни кон'юнктури ринку, впливу зовнішньоекономічних зв'язків, стихійних лих тощо. Очевидно, що не всяке зростання цін – є інфляцією і тому особливо важливо виділити насправді інфляційне [2, с. 67].

Найбільший вплив з усіх регіональних факторів на залежну змінну робить зростання тарифів на продукцію природних монополій. Це підтверджує не тільки наші припущення, але й думки багатьох дослідників. Крім цього в поєднанні з високим тарифом на вантажоперевезення і монополією завищеними цінами на паливо вони впливають на собівартість продукції виробників, знижують їх конкурентоспроможність і розганяють інфляцію вже з боку витрат виробництва.

Причину інфляції треба також шукати в трьох видах монополій:

- Державна монополія на емісію грошей.
- Профспілкова монополія.
- Монополія великих фірм на визначення ціни і власних витрат.

Ці три види монополій пов'язані між собою і кожна з них може порушувати баланс попиту і пропозиції. Причини інфляції можуть знаходитись і поза державою, тоді їх треба шукати в світовій торгівлі [1, с. 315].

Інфляція карає людей, що одержують відносно фіксований номінальний дохід. Інакше кажучи, вона перерозподіляє прибуток, зменшуючи його в одержувачів фіксованого прибутку і збільшуючи його в інших груп населення.

Інфляція також погіршить положення землевласників, що отримують фіксовану ренту, тому що з плином часу вони одержуватимуть грошові одиниці, які матимуть меншу вартість.

Люди, що проживають на нефіксований прибуток, спромагаються виграти від інфляції.

Виграш від інфляції можуть одержати менеджери фірм, інші одержувачі прибутку. Інфляція може також розчарувати власників заощаджень. Зі зростанням цін реальна вартість чи купівельна спроможність заощаджень відкладених на чорний день зменшується.

Визнання існування «регіональної інфляції» вимагає врахування цього економічного факту на практиці як при проведенні загальної економічної політики і політики вирівнювання регіонів, так і при проведенні антиінфляційної політики. У зв'язку з цим вважаємо розумним при формулюванні цілей за показниками інфляції, а також при проведенні політики щодо досягнення поставлених цілей, враховувати наявність внутрішньої структури інфляційних процесів, приділяючи належну увагу регіональній складовій.

Список використаної літератури

1. Агеев В. М. Экономическая теория : учебник / В. М. Агеев, А. А. Кочетков. – М. : Дашков и К°, 2016. – 696 с.
2. Цисарь И. Ф. Моделирование экономики в iThink_STELLA : кризисы, налоги, инфляция, банки : учебник / И. Ф. Цисарь. – М. : Диалог-МИФИ, 2009. – 224 с.
3. Гула Д. М. Инфляция и социальные конфликты : учебник / Д. М. Гула. – М. : Лаборатория книги, 2012. – 153 с.
4. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009. – 548 с. : іл.